

FORELDRE

er sine barns første og viktigste lærere

Nordisk konferanse "test og evaluering – et redskap for skole/hjem-samarbejde og læring." 22-24 september 2006

Forskning om hjem-skole-samarbeid
v/ Randi H. Jørgensen, rådgiver i Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG)

Målet for samarbeidet er en bedre skole for våre barn.

KUNNSKAP OM HJEM-SKOLE-SAMARBEID

Økt kunnskap om effekten av hjem-skole-samarbeid vil kunne øke engasjementet både hos foreldre, lærere og skoleledere. En OECD rapport (Parents as partners in schooling 1997) konkluderer med at foreldre som er engasjert, interessert og støttende i barnets opplæring, fremmer barnets skoleprestasjoner. Mer samarbeid er positivt både for elev, foreldre og lærer.

Her er noen funn fra ulike norske undersøkelser:

- Foreldrene er usikre på hva som forventes av dem
- 93% deltar på foreldremøter
- 80% er fornøyde med samarbeidet
- 30% er med på å legge årsplan
- Foreldre uteblir fra samarbeid som oppleves som problematisk
- Den største gruppen foreldre vil stille opp hvis de får god informasjon og gode grunner til at de trengs
- 41% sier at de blir glade når skolen ber om hjelp
- 92,3% passer på at barna gjør lekser
- Foreldre viser mindre interesse for hjem-skole-samarbeid etter hvert som barna blir eldre

FORELDRE BIDRAR VED Å:

- Skape et godt og stabilt miljø
- Involvere seg i barnets læringsaktiviteter
- Diskutere med barna
- Stimulere barna intellektuelt
- Ha kontakt med skolen og dele kunnskap med lærerne
- Delta i skolens arrangementer
- Engasjere seg i foreldrearbeidet

De holdningene til læring og skole foreldrene formidler til sine barn, har stor betydning. Høytlesing, diskusjoner, sosiale ferdigheter og det å styrke mestringskompetansen hos barna hjemme, er positive bidrag til læring i skolen. Foreldre må være rollemodeller når det gjelder læring. Forventninger, oppmuntring, interesse og respekt for barnet når det gjelder læring, har stor betydning når det gjelder hvordan barnet ser på seg selv i en lærings situasjon. (Holthe, 2000)

Birkemo (2002 s. 133) sier at den kultur som er utviklet i den enkelte familie, er viktigere enn familiens sosioøkonomiske status og etnisitet i forhold til om elevene lykkes i skolesammenheng.

SOSIALE FORSKJELLER

Pisa-undersøkelsen (2004 kap.4) tar opp den sosioøkonomiske bakgrunnen til elevene og måler i forhold til resultat. Pisa-undersøkelsen viser at foreldrenes utdanning og jobbsituasjon har betydning for prestasjoner i skolen. De som har foreldre med høystatusjobb eller høy utdanning, skårer høyere enn de som har foreldre med lavstatusjobb eller lav utdanning.

Undersøkelsen viser også at et viktig element for suksess på skolen, er foreldrenes støtte for barnas skolegang. Når foreldrene er i samspill med sine barn, kan de gi oppmuntring, vise interesse for barnas framgang og generelt vise sitt engasjement for hvordan barna har det, både i og utenfor skolen.

Et viktig mål for den offentlige politikken må derfor være å støtte foreldre, spesielt de som selv har lite utdanning, slik at man kan styrke deres samspill både med sine barn og med barnas skoler på måter som kan forbedre barnas læring (s.166). Undersøkelsen har også fra s.191-198 "implications for policy". Her refereres til og foreslås tiltak til hvordan skolen kan minske effekten av de sosiale forskjeller. (Pisa 2004)

Barn og ungdom av foreldre med høy utdanning og god økonomi oppnår bedre resultater enn elever med foreldre som har liten skolegang bak seg og lav inntekt. Omtrent en tredel av forskjellene mellom enkeltelever kan forklares ut fra familiebakgrunn. (Utdanningsspeilet 2004 s. 4)

Skolen reproducerer sosiale forskjeller. Mer elevstyrte aktiviteter ser ut til å forsterke forskjellene (Bakken 2004 s.89)

30 års forskning i USA viser at en større familieinvolvering i barns læring er avgjørende for å oppnå utdanning med høy kvalitet og trygt læringsmiljø for hver elev. Nesten 90% av forskjellen i 8.klasse matematikk forklares ut fra fravær, variert lesestoff hjemme og tv-titting. Alle disse er elementer der foreldre har innflytelse. (Strong families 1994 s.3f)

I 1998 ble det i Norge gjort en undersøkelse blant lærere i regi av Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet om elevadferd. For å forebygge og løse skolens adferdsproblemer, var "styrke kontakt og samarbeid med foreldre/foresatte" det som fikk sterkest tilslutning. Undersøkelsen tyder på at samarbeidet mellom skole og hjem fremdeles er en uutnyttet ressurs i arbeidet med å forbygge eller redusere atferdsproblemer i skolen. (Ogden 1998 s.123 og131)

En britisk undersøkelse viser at foreldreinvolvering har en signifikant positiv effekt på barns utførelse og tilpasning seg etter at alle andre faktorer er fjernet. (Deforges 2003 s.51)

FORELDREFELLESSKAP

"Dersom skolene skal fungere godt, forutsettes ikke bare at elevene kjenner hverandre, men at også foreldrene kjenner både hverandre og hverandres barn" Der foreldre kjenner hverandre godt, er de mer fornøyd med samarbeidet med skolen (generell del i norsk læreplan)

En positiv foreldregruppe kan brukes til å myndiggjøre foreldrene, men myndige foreldre kan oppleves truende for lærerne (Nordahl 2000 s. 59)

SAMARBEID

Samarbeidet skal foregå mellom to likeverdige parter, men flere undersøkelser viser at intensjonene blir ikke realisert i skolens hverdag.

Flere nederlandske forskere peker på at en av nøklene til et vellykket partnerskap er å anerkjenne at det er vanskelig og krevende arbeid som krever forpliktelse fra alle deltagere over tid. Det vil aldri bli vellykket om foreldrene ikke inkluderes eller føler at de har en rolle i å peke på behov og prioriteringer. (Castelli 2003 s.118)

ØKT FORELDREINNFLYTELSE

- Vil bedre skolemiljøet og bedre elevenes trivsel
- Vil bedre elevenes skoleprestasjoner
- Vil lette læreres arbeid og trivsel

Skole og hjem er to institusjoner som gjensidig påvirker hverandre i en grad som gjør at det oppstår kvalitative forandringer i begge. Dette fordrer et samarbeid hvor foreldrene og lærerne utfyller hverandre og har innflytelse på hverandres praksis. Skoler som legger forholdene til rette for at foreldrene skal være godt orientert og delta i virksomheten, bidrar til at foreldrene blir mer aktive i å støtte opp om barns og unges skolegang. Hvordan skolen oppfatter foreldre, vil også prege deres holdning til samarbeid. (Bø 2002 s.54-60)

Viljen til samarbeid er tilstede fra begge parter. Men samarbeidet hjem skole synes vilkårlig. Innhenting av erfaringer og utvikling av kunnskap fra erfaringene, blir ikke forankret som rutiner i skolens system. Det synes som den enkelte lærers sak. Poenget med samarbeidet er å skape gode læringsvilkår for eleven der han kan få realisert sitt potensiale for læring og vekst (Nordnes 2004 s. 93-95)

Mange foreldre savner å bli trukket mer inn i skolens virksomhet. De føler også at de har ressurser å tilføre skolen. Lærerne på sin side ønsker at foreldre engasjerer seg mer. De ser positivt på det å benytte foreldrene som ressurs for skolen. Hvorfor blir ikke dette virkeliggjort, forutsetningene for foreldrenes engasjement er tydeligvis til stede. (Frøyshov 1997 s.77)

FUG gikk høsten 2005 gjennom mye forskning som er gjort på hjem-skole-samarbeid. Dette ble presentert på et seminar i oktober 2005 og ligger på www.foreldrenettet.no: undersøkelser om skolen / forskning / foreldre er sine barns viktigste lærere. Der er en fylldigere gjennomgang med henvisning til forskning og med en lang litteraturliste.

LITTERATURLISTE:

Bakken, Anders (2004): *Økt sosial ulikhet i skolen*. I Tidsskrift for ungdomsforskning nr 1 2004. Fagbokforlaget.

Birkemo, Asbjørn (2002): *Læringsmiljø og utvikling*. Unipub AS

Bø, Anne Kristin (2002): *Til elevens beste? Om 13-åringers sosiale kompetanse og samarbeidet mellom hjem og skole*. Hovedoppg. Ped.forskningsinstitutt Universitetet i Oslo

Castelli, Stefano, Mendel, Maria og Ravn, Birte (2003) *School, Family, and Community Partnership in a World of Differences and Changes*. ERNAPE. Universitetet i Gdansk

Desforges, Charles with Abouchaar, Alberto (2003): *The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievement and adjustment: A review of literature*. Research Report RR433 . Dep.for education and skills. Nottingham, UK

Frøyshov, Idunn (1997): *Samarbeid mellom hjem og skole. Foreldreinvolveringens rolle*. Hovedfagsoppgave. Norges Teknisk - Naturvitenskapelige Universitet. Pedagogisk institutt.

Holthe, Vibeke Glaser (2000): *Foreldreinnflytelse i skolen – Rettighet, forhandling og kompromiss*. Universitetsforlaget

Nordahl, Thomas (2000): *Samarbeid mellom hjem og skole – en kartleggingsundersøkelse*. NOVA Rapport 8/00

Nordnes, Anne Marie (2004): *God tur, skolepike! Forelderen – en deltaker eller tilskuer i samarbeidet mellom heim og skole til beste for elevens læring*. Hovedfagsoppgave i Profesjonskunnskap, Høgskolen i Bodø

Ogden, Terje (1998): *Elevatferd og læringsmiljø. Læreres erfaringer med og syn på elevatferd og læringsmiljø i grunnskolen*. Rapport 98 KUF

Pisa (2004): *Learning for Tomorrow's World – First results from PISA 2003*. OECD 2004

Parents as partners in schooling. (1997) OECD. Centre for educational research and innovation.

Strong families, strong schools. Building community partnership for learning (1994) A research base for family involvement in learning from the US Department of Education

Utdanningsspeilet 2004. Analyse av grunnskole og videregående opplæring i Norge. Utdanningsdirektoratet